

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ НАУКИ І ОСВІТИ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 45 від
14 червня 2016 року

**Про Рекомендації круглого столу "Освітня
політика в умовах інформаційного суспільства"**

Комітет з питань науки і освіти, заслухавши інформацію про Рекомендації круглого столу "Освітня політика в умовах інформаційного суспільства", проведеного 24 травня 2016 року Комітетом Верховної Ради України з питань науки і освіти, Комітетом Верховної Ради України з питань інформатизації та зв'язку та Асоціацією підприємств інформаційних технологій України **в и р і ш и в :**

1. Затвердити Рекомендації круглого столу "Освітня політика в умовах інформаційного суспільства".

2. Направити Рекомендації круглого столу Кабінету Міністрів України, Міністерству освіти і науки України, Міністерству економічного розвитку та торгівлі України, Національній академії наук України, Національній академії педагогічних наук України для використання у практичній діяльності.

Перший заступник
Голови Комітету

О.В. Співаковський

Ухвалено
Рішенням Комітету Верховної Ради України
з питань науки і освіти від 14 червня 2016
року, протокол № 45

**РЕКОМЕНДАЦІЇ КРУГЛОГО СТОЛУ "Освітня
політика в умовах інформаційного суспільства"**

24 травня 2016 р.

Високо оцінюючи прагнення українського суспільства розвивати національну систему освіти України на сучасних основах, сформульованих зокрема на міжнародному рівні в рамках порядку денного "Освіта-2030", що спрямовані на покращення можливостей отримання якісної освіти для всіх протягом всього життя на всіх рівнях та у всіх структурах освіти на засадах розширення запровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та нових форм інтерактивного навчання з метою розширення доступу до знань, сприяння їх розповсюдженню і забезпечення більш ефективного навчання протягом всього життя, учасники круглого столу "Освітня політика в умовах інформаційного суспільства", проведеного 24 травня 2016 року Комітетом Верховної Ради України з питань науки і освіти, Комітетом Верховної Ради України з питань інформатизації та зв'язку та Асоціацією підприємств інформаційних технологій України, відзначають певні позитивні зміни, що відбулися в національній системі освіти України, які дозволяють зазначати її просування на шляху до інформаційного суспільства.

Разом з тим, національна система освіти України не в повному ступені враховує швидкі зміни у масштабах та інтенсивності застосування ІКТ в глобальній економіці та суспільному житті, зокрема - сфері освіти та зволікає із реакцією щодо принципів та завдань із застосування ІКТ в освіті, що формулюються у відповідних міжнародних актах останніх років - угодах, деклараціях та рекомендаціях ООН, ЮНЕСКО, ЕС тощо із розвитку цифрових освітніх ресурсів та ІКТ, формування глобального освітнього простору, зокрема - Інчхонської декларації "Освіта 2030: Забезпечення загальної інклюзивної і справедливої якісної освіти і навчання протягом всього життя", що прийнята на Всесвітньому форумі ЮНЕСКО з питань освіти (2015 р.) та спрямована на створення можливостей якісної освіти протягом всього життя для всіх, у всіх структурах та на всіх рівнях освіти, яка визначила, що "Необхідно використовувати інформаційні і комунікаційні технології (ІКТ) для укріплення освітніх систем, розповсюдження знань, забезпечення доступу до інформації, якісної та ефективною освіти та більш ефективного надання послуг". Зазначена декларація стала основою для розробки Плану дій в галузі освіти на період до 2030 року (Education 2030 Framework for Action Towards inclusive and equitable quality education and lifelong learning for all). Питання е-освіти знайшли своє відображення у Рекомендаціях ЮНЕСКО про навчання і освіту дорослих (2015 р.); Рекомендаціях ЮНЕСКО про технічну та професійну освіту і підготовку (2015 р.); Делійській декларації про інклюзивні ІКТ в інтересах інвалідів: розширення прав і можливостей на практиці (2014 р.); Рекомендаціях ЮНЕСКО про розвиток і використання багатомовності і загальному

доступі до кіберпростору (2003 р.); а також положень європейської стратегії "Цифровий порядок денний для Європи" (Digital agenda for Europe) до 2020 року; Порядку денного в галузі глобального розвитку електрозв'язку" / інформаційно-комунікаційних технологій "Об'єднаємо до 2020 року" (Connect-2020), прийнятого Повноважною конференцією Міжнародного союзу електрозв'язку (20 жовтня — 7 листопада 2014 р., м. Пусан) тощо.

За результатами дослідження Measuring the Information Society Report 2015, ІТУ Україна нарощує відставання від розвинених країн в питанні розвитку інформаційного суспільства. Впровадження сучасних технологій зв'язку відбувається із суттєвим запізненням, в Україні збільшується внутрішній та зовнішній цифровий розрив, відсутня консолідована державна стратегія розвитку ІКТ. Все це уповільнює темпи створення та обміну інформацією, знаннями, досвідом і технологіями.

Питання запровадження сучасних ІКТ в освіті лише окремими завданнями включено до стратегічних актів з освітньої політики України, недостатньо знайшли своє відображення в українському освітянському законодавстві. Окрім того, не повною мірою виконуються норми законів України та відповідних нормативно-правових актів щодо розвитку інформаційного суспільства та завдань інформатизації освіти. На жаль, завдання цих стратегічних актів в частині електронної освіти сформовано не системно, вони недостатньо конкретні та мають фрагментарний характер. Зазначені завдання фактично не знайшли системного відображення в законах України з питань освіти. Суттєвими недоліками декларованої освітньої політики є недооцінка важливості стимулювання ІКТ-ініціативи закладів освіти, освітян, громадських організацій та приватного бізнесу.

Фактично цілісна національна політика застосування ІКТ в освіті (e-learning) не сформована. Зазначені питання лише обмежено формулювались в актах загальної освітньої політики. Окремо здійснювались спроби адаптувати освітню політику із урахування розвитку та застосування новітніх ІКТ в документах із інформатизації та розбудови інформаційного суспільства. Вирішення окремих освітянських ІКТ-завдань та ІКТ-проектів розвитку, що здійснювались через затвердження локальних підзаконних нормативно-правових актів, не виконано повною мірою. Переважна частина цих актів або втратила чинність, або була скасована, зокрема у 2014 році скасовано дію державних цільових програм, що передбачали впровадження у навчальний процес сучасних ІКТ, зокрема: Державної цільової програми впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів ІКТ "Сто відсотків" на період до 2015 року (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 р. № 494); Державної цільової науково-технічної та соціальної програми "Наука в університетах" на 2008-2017 роки (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2007 р. № 1155); Державної цільової програми розвитку професійно-технічної освіти на 2011-2015 роки (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 р. № 495);

Державної цільової соціальної програми підвищення якості шкільної природничо-математичної освіти на період до 2015 року (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 р. № 561);

Державної цільової соціальної програми розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 р. № 629), а також національного проекту "Відкритий світ" - створення інформаційно-комунікаційної освітньої мережі національного рівня на базі технологій радіозв'язку четвертого покоління (4G)". Зазначене скасування не супроводжувалось аналізом стану виконання завдань перелічених актів та підготовку пропозицій щодо подальшого розвитку електронного освітнього простору та активізації запровадження ІКТ в національній освітній системі.

Зазначене призводить до уповільнення створення українських електронних освітніх ресурсів (ЕОР), їх обмеженому використанню виключно малотиражно в окремих українських освітніх закладах, недостатній присутності цих ресурсів у глобальному електронному освітньому просторі, їх низькій конкурентоспроможності. Фактично протягом тривалого часу українські ЕОР створюються за відсутності затвердженого державного стандарту, в значному ступені ініціативно аматорами-педагогами та ІКТ-фахівцями на волонтерських засадах. Значна частина ЕОР створюється як електронні аналоги друкованого видання. Держава майже не координує та централізовано не фінансує діяльність із створення ЕОР. Є проблеми із збереженням авторських прав на ці ресурси, розміщенням ЕОР у відкритому доступі.

Комп'ютерне та програмно-технічне забезпечення закладів освіти формувалось у різні роки, начастую - за різними принципами. Воно сьогодні складається з різних поколінь електронних засобів, які начастую є несумісними та недостатньо пристосованими до нових технологій та ресурсів.

Зазначене веде до зниження конкурентоспроможності української освіти у глобалізованому освітньому просторі, збільшенню внутрішнього та зовнішнього "цифрового розривів".

Масштабний характер застосування засобів ІКТ в глобальній системі освіти зумовив появу нових методів і форм навчання (електронну освіту, мобільне навчання, спільне навчання, смарт навчання, застосування в освіті хмарових технологій, відкритих освітніх курсів тощо). Разом з тим, сучасна національна система освіти України повільно запроваджує нові методи і форми електронного навчання.

Розвиток е-освіти актуалізувало питання щодо необхідності збільшення участі в цьому процесі національної ІКТ-індустрії e-Learning. Однак, через не сформованість державного попиту з боку споживачів електронних освітніх ресурсів та систем, невизначеність державної політики з розвитку електронної освіти, фактичну відсутність державного замовлення на створення та впровадження електронних освітніх ресурсів та систем, заходів із стимулювання її розвитку, ІКТ-індустрія e-learning недостатньо залучена в забезпечення

задоволення потреб національної системи освіти.

Рекомендації:

1) Верховній Раді України:

під час підготовки до розгляду та опрацювання проектів законів України про освіту унормувати освітні відносини, пов'язані із забезпеченням прав на інформацію, зокрема права доступу до електронних освітніх ресурсів та права доступу до електронних комунікацій, стимулювання розвитку цифрового освітнього простору, створення відкритих освітніх ресурсів та баз даних, а також інтернет-ресурсів з питань діяльності закладів освіти, органів управління освітою, що забезпечить розширення прозорості прийняття рішень та забезпечення громадського контролю із застосуванням ІКТ у сфері освіти;

ініціювати розробку та затвердження основних засад з розвитку національної системи освіти в умовах інформаційного суспільства;

2) Кабінету Міністрів України:

з метою переходу на інноваційний шлях розвитку країни забезпечити трансформацію державної освітньої політики шляхом прискорення запровадження ІКТ та розвитку національних інформаційних ресурсів у сфері освіти, зокрема внести відповідні зміни до стратегій розвитку освіти та забезпечити розроблення відповідних державних цільових програм із запровадження ІКТ у сфері освіти;

розробити державну цільову програму, спрямовану на впровадження у навчальний процес сучасних ІКТ;

забезпечити проведення аналізу сучасних міжнародних документів та ініціатив щодо розвитку цифрових освітніх ресурсів та систем, формування глобального освітнього простору, підготувати системні пропозиції щодо їх імплементації;

стимулювати державно-приватне партнерство залучення освітньої ІКТ-індустрії для вирішення завдань національної системи освіти України, розвитку ІКТ-підприємництва, ініціатив освітянської громадськості у створенні національного освітнього інформаційного простору, освітніх електронних ресурсів та систем;

активізувати переклад та запровадження в Україні міжнародних стандартів та регламентів із застосування ІКТ та забезпечення інформаційної безпеки в освіті, зокрема - серії стандартів ISO/IEC JTC 1/SC 36 "Information technology for learning, education and training" (Інформаційні технології для навчання, освіти і тренінгу);

3) Міністерству освіти і науки України:

підготувати зміни до Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, схваленої Указом Президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013, спрямовані на забезпечення виконання завдань переходу України на інноваційний шлях розвитку шляхом прискорення запровадження ІКТ в освіті та науці, розвитку освітніх і наукових електронних інформаційних ресурсів на основі проведення аналізу стану та потреб закладів освіти та відповідних тенденцій глобального розвитку, розробити план заходів для досягнення визначених цілей та показників;

підготувати пропозиції щодо формування та реалізації національної політики з електронної освіти та відповідного плану заходів;

забезпечити прискорення створення єдиного національного освітнього простору, доступ закладів освіти та учасників навчального процесу до електронних освітніх ресурсів та систем;

прискорити формування системи електронних адміністративних послуг в сфері освіти, запровадження електронних послуг в системі публічного управління освітою;

забезпечити координованість та плановість створення електронних освітніх ресурсів та систем, забезпечивши їх належне фінансування та розміщення у відкритому доступі за умов безперечного вирішення питань авторського права, стимулювання участі в цьому освітян та ІКТ-індустрії;

прискорити затвердження рекомендованого переліку та технічних специфікацій комп'ютерного обладнання навчального призначення та електронних засобів навчання для загальноосвітніх навчальних закладів;

разом із Міністерством охорони здоров'я України прискорити оновлення Державних санітарних правил та норм "Влаштування і обладнання кабінетів комп'ютерної техніки в навчальних закладах та режим праці учнів на персональних комп'ютерах" (ДСанПіН 5.5.6.009-98), затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 30 грудня 1998 року № 9;

утворити експертну раду при Міністерстві освіти і науки України з проблем електронної освіти у складі представників провідних закладів освіти і науки, суб'єктів господарювання ІКТ-галузі, громадських організацій та міжнародних експертів;

4) Міністерству освіти і науки України разом із Національною академією педагогічних наук України:

провести аналіз стану та тенденцій розвитку електронної освіти та запровадженню ІКТ в системі освіти, забезпечивши у подальшому проведення постійного моніторингу цих процесів;

забезпечити імплементацію та впровадження міжнародних (ISO) та європейських стандартів групи "Information technology-Learning, education

and training" (Інформаційні технології для навчання, освіти і тренінгу);
розробити та запровадити:

єдині вимоги щодо змісту, структури та порядку створення та використання електронних освітніх ресурсів та систем;

станданти ІКТ-компетентності учасників навчального процесу;

рекомендації щодо організації дистанційної форми навчання для осіб, що здобувають освіту, які мають право на індивідуальну форму навчання;

рекомендації щодо навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів навичкам створення цифрової мережевої інформації (Веб 2.0, блоги, вікірозмітка);

вимоги щодо переліку інформації, що повинні розміщуватись на сайтах закладів освіти;

5) Міністерству економічного розвитку та торгівлі України

забезпечити в рамках розроблення та системного впровадження державної концепції "Цифровий порядок денний для України" (Digital Agenda of Ukraine), проекту Стратегії розвитку високотехнологічних галузей до 2025 року, інших стратегічних нормативно-правових актів та проектів актів системи заходів із стимулювання розвитку освітньої ІКТ-індустрії України, стимулювання розвитку державно-приватного партнерства в цій сфері, прискорення розробки та впровадження національних освітніх електронних ресурсів та систем;

розробити та запровадити:

заходи щодо удосконалення вітчизняного законодавства в сфері інтелектуальної власності на освітні електронні ресурси та системи та їх системне впровадження;

рекомендації щодо ознайомлення творців - авторів ЕОР із можливостями ліцензій Creative Commons, які дозволяють вільне поширення творів;

б) Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти, Комітету Верховної Ради України з питань інформатизації та зв'язку:

направити рекомендації круглого столу відповідними органам державної влади;

провести комітетські слухання з питань електронної освіти.

Перший заступник
Голови Комітету

О.В. Співаковський